

Undersökning på Leksands julmarknad 2023 om fördomar

Hand i hand i Leksand - den förenande föreningen genomförde den 2:a och 3:e december 2023 på Leksands julmarknad en undersökning om fördomar. Vi bad besökarna att titta på bilder av fyra olika personer (jmf. Person A, B, C, och D) och sedan besvara fyra frågor per person. Frågorna *Bor jag i Sverige?*, *Har jag en utbildning?*, *Jobbar jag?* och *Är jag svensk?* kunde besökarna besvara med *Ja*, *Nej* eller *Vet ej* genom att kryssa rutor på papper. Varje deltagare fick ett svarspapper per person som hen efteråt lämnade in i en låda som tillhörde den motsvarande personen (jmf. Bild 1). Hela undersökningen var anonym och urvalet av deltagare godtyckligt. För varje person lämnade deltagarna genomsnittligt in 176 giltiga svarspapper.

Syftet med undersökningen var att belysa hur människor bedömer andra personer utan att ha haft kontakt med dem eller att ha fått mer information om dem. Bedömningen grundades bara på personernas utseende.

Utvärderingen av alla svarspappren visar att majoriteten av deltagarna har en tydlig föreställning om Person A, B, C och D eftersom de flesta frågor besvarades antingen med *Ja* (jmf. Diagram 1) eller *Nej* (jmf. Diagram 2). Av alla svaren ligger värdet av *Vet ej* bara mellan 2% och 9% (jmf. Diagram 3).

Föreställningarna varierar från person till person (jmf. Diagram 4, 5, 6 & 7). Det som framträder tydligast är frågan angående det svenska medborgarskapet. Medan de övriga frågorna besvarades med *Ja* på minst 69% och maximal 87% för varje person besvarades *Är jag svensk* med minst 52% och maximalt 75%. Därmed ligger både det lägsta och det högsta *Ja*-värdet av alla andra frågor över såväl det lägsta som det högsta *Ja*-värdet beträffande medborgarskapet. Det betyder att uppfattningen om en svenskhet relateras närmare till utseendet och att besökarna då svarade mer kritiskt angående frågan. Som faktor är utseendet alltså inte konstant. Därutöver kan vi konstatera att utseendet till en stor del avgör uppfattningen hos betraktaren om en person bor i Sverige, är utbildad och/ eller har ett jobb.

Något som dock kan ha haft ett inflytande på undersökningen är att både Person A och C bor i Leksand, har gått i skolan där och jobbar där. Det är möjligt att en del av deltagarna har egen kännedom om en eller båda personer vilket avgjorde deras bedömningar. Ändå tycker vi att undersökningens resultat är representativt; betraktar och jämför man svaren angående medborgarskapet av Person A och C med B och D så ser man att A och C procentuellt ligger under de sistnämnda. *Ja*-svaren ligger för Person A på 56% och för

Person C på 52% medan *Ja*-svaren ligger för Person B på 75% och Person D på 64%. För att kunna jämföra de fyra personerna har vi i förväg valt gemensamma parametrar: Alla de personerna bor i Sverige, har en utbildning, jobbar och är svenska. Det betyder att den möjliga kännedomen inte är djup och att utseendet fortfarande står som en stor faktor. Eftersom parametrarna är likadana är utseendet som faktor en motsägelse till verkligheten: Mer än en tredjedel av besökarna bedömde Person Cs medborgarskap fel. Därför kan utseendet inte användas som kriterium för att besvara frågorna.

Sammanfattningsvis kunde vi visa att majoriteten av deltagarna i undersökningen bedömde Person A, B, C, och D på grund av deras utseende och därifrån bestämde om de personerna bor i Sverige, har en utbildning, jobbar och/ eller är svenska. För att utseendet inte är en av undersökningens parametrar kan vi konstatera att det är en fel använd faktor i bedömningen. Användningen av faktorn ledde besökarna att dra fel slutsatser. Vi ska uppmärksamma att utseendet inte säger mycket om en person. Bara på grund av en bild kan vi inte veta om en person bor i Sverige, har en utbildning, jobbar och/ eller är svensk. För att kunna göra en sådan bedömning behöver vi mer information och kanske även ha kontakt med den personen. Så svaret *Vet ej* kan vara det rätta i vissa sammanhang.

Vi appellerar till alla människor: Don't judge a book by its cover!

Person A

Person B

Person C

Person D

Bild 1

Anmärkning: Personernas ordning varierade på julmarknaden. Ordningen som togs för utvärderingen är den som visas ovanför Bild 1.

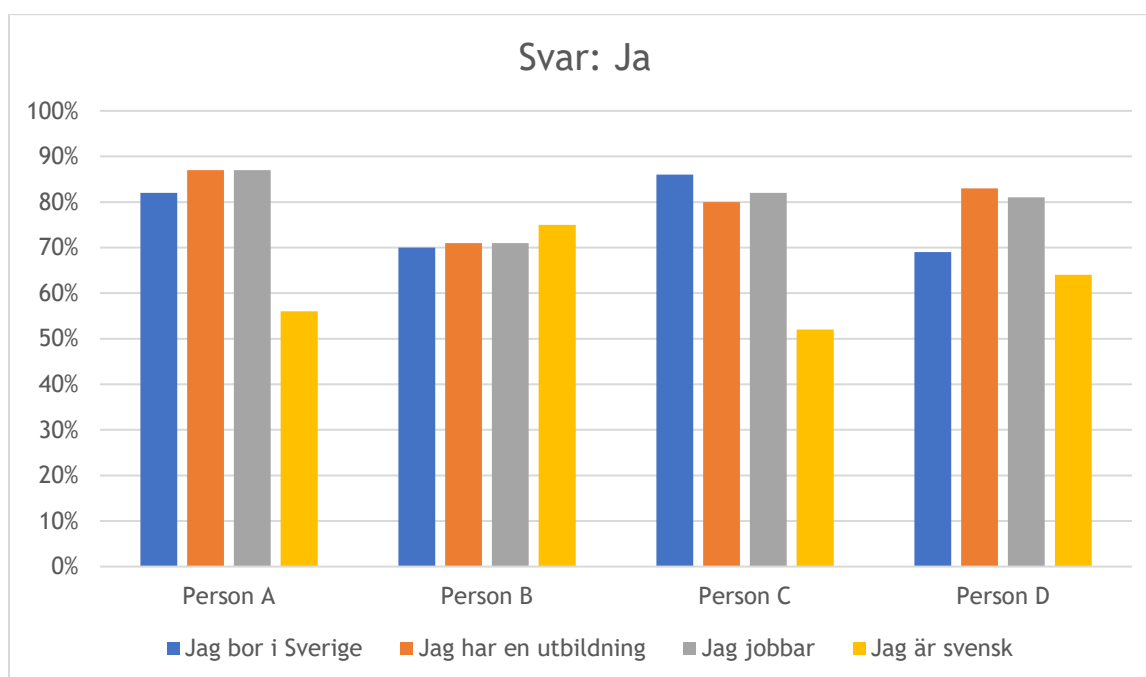

Diagram 1

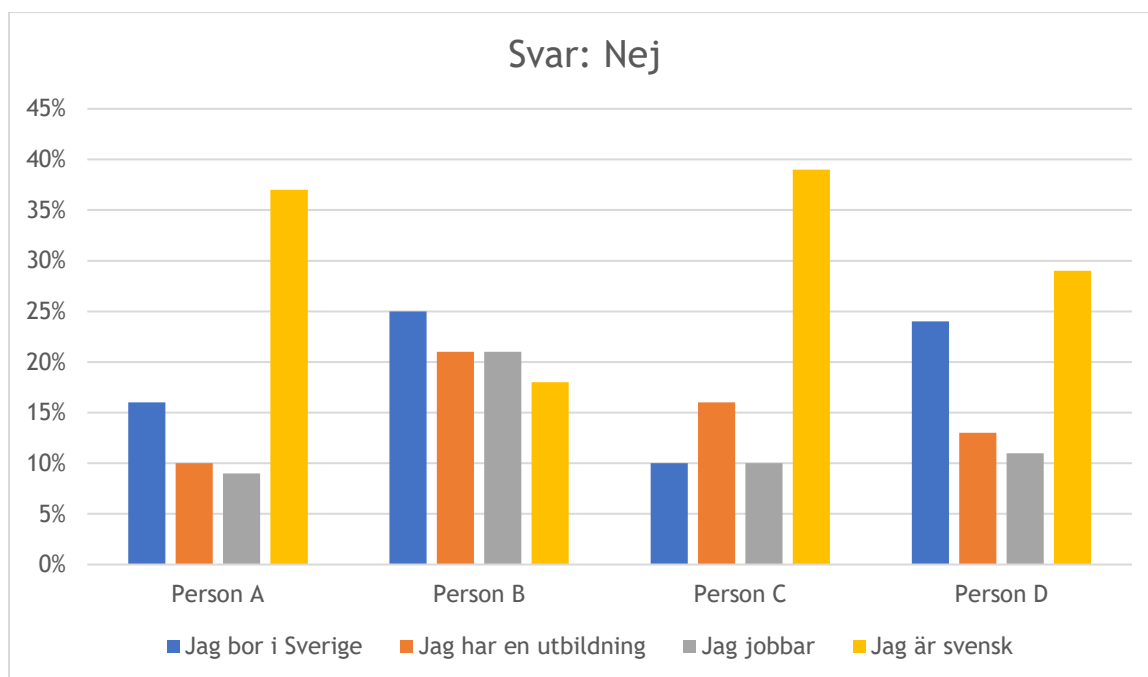

Diagram 2

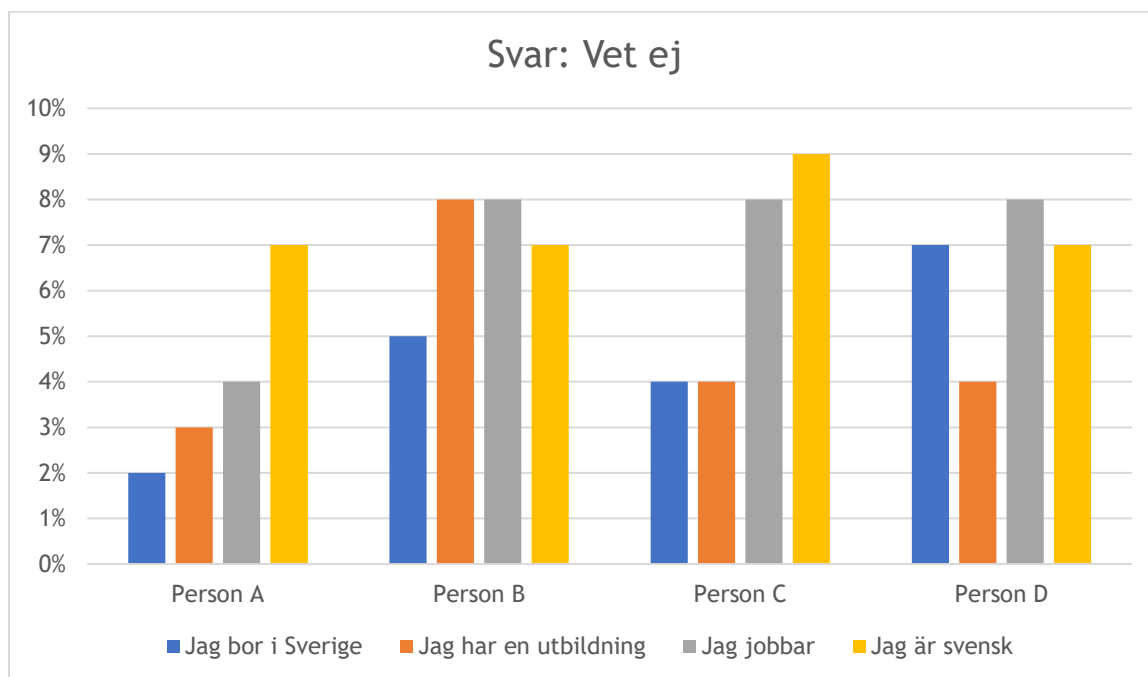

Diagram 3

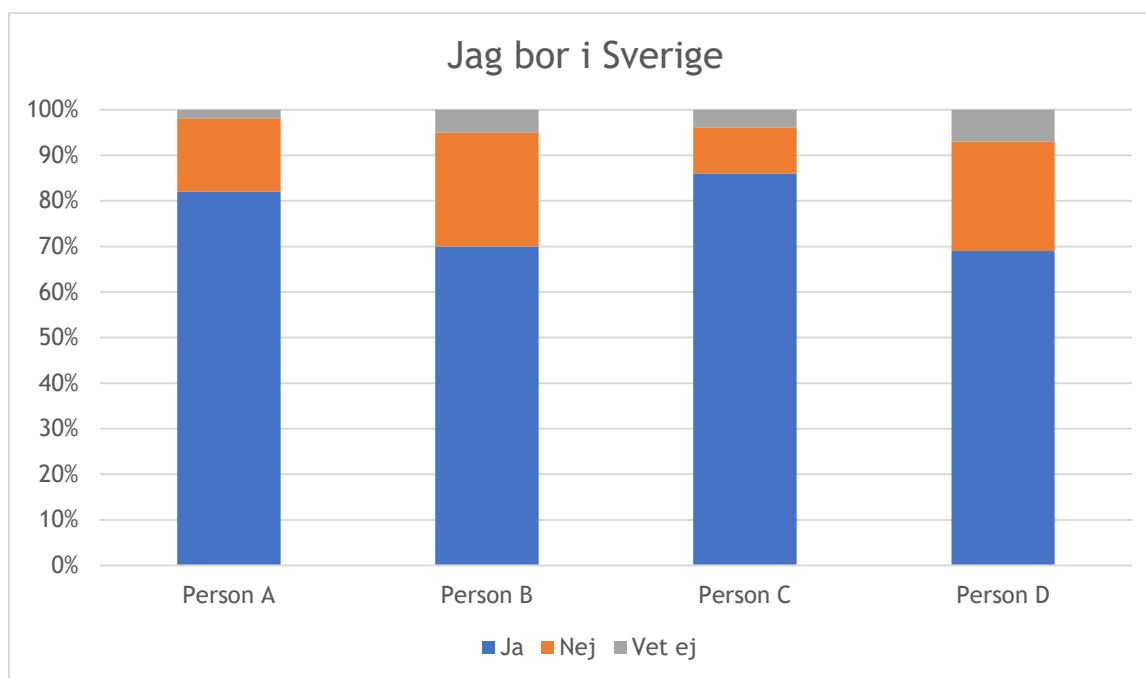

Diagram 4

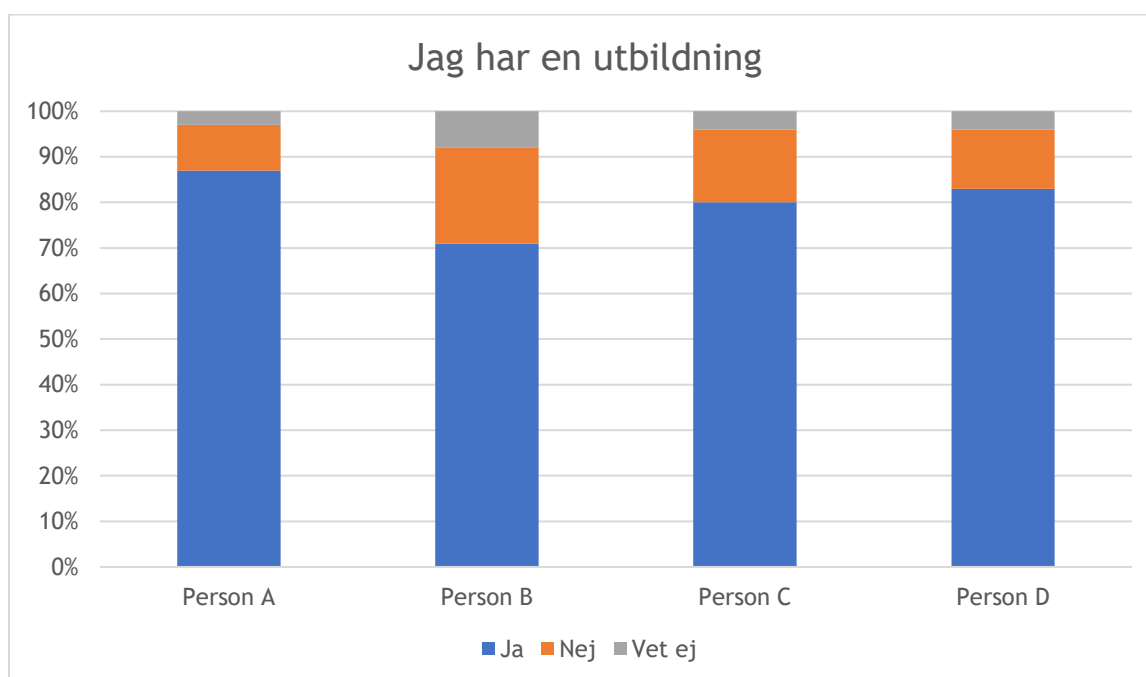

Diagram 5

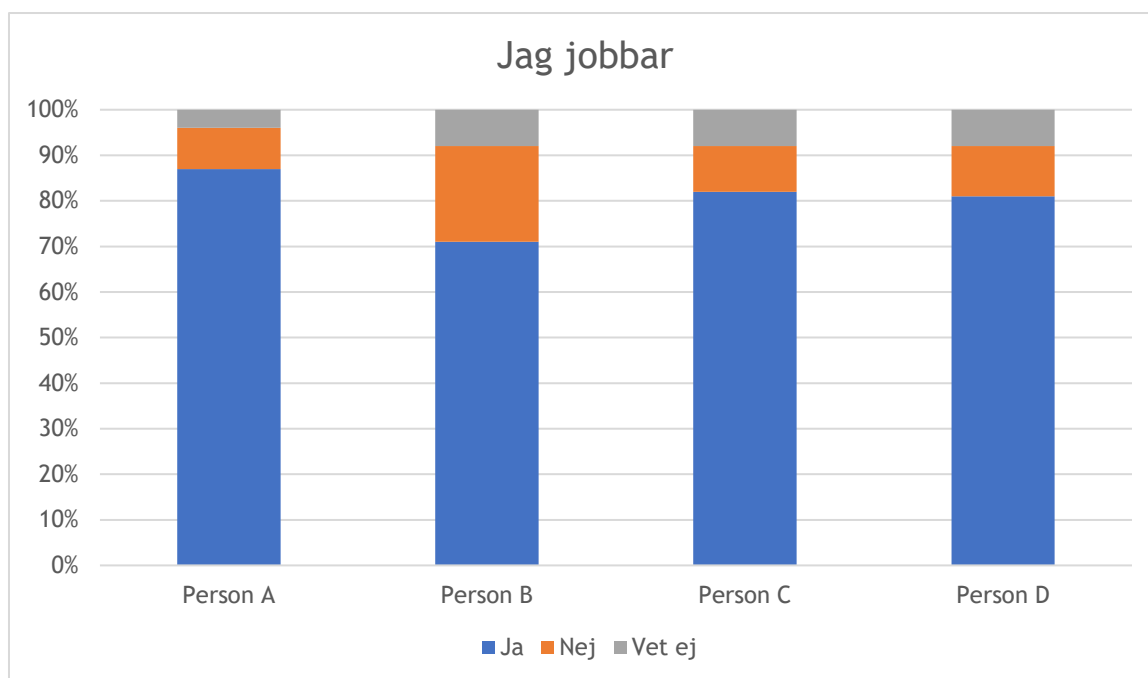

Diagram 6

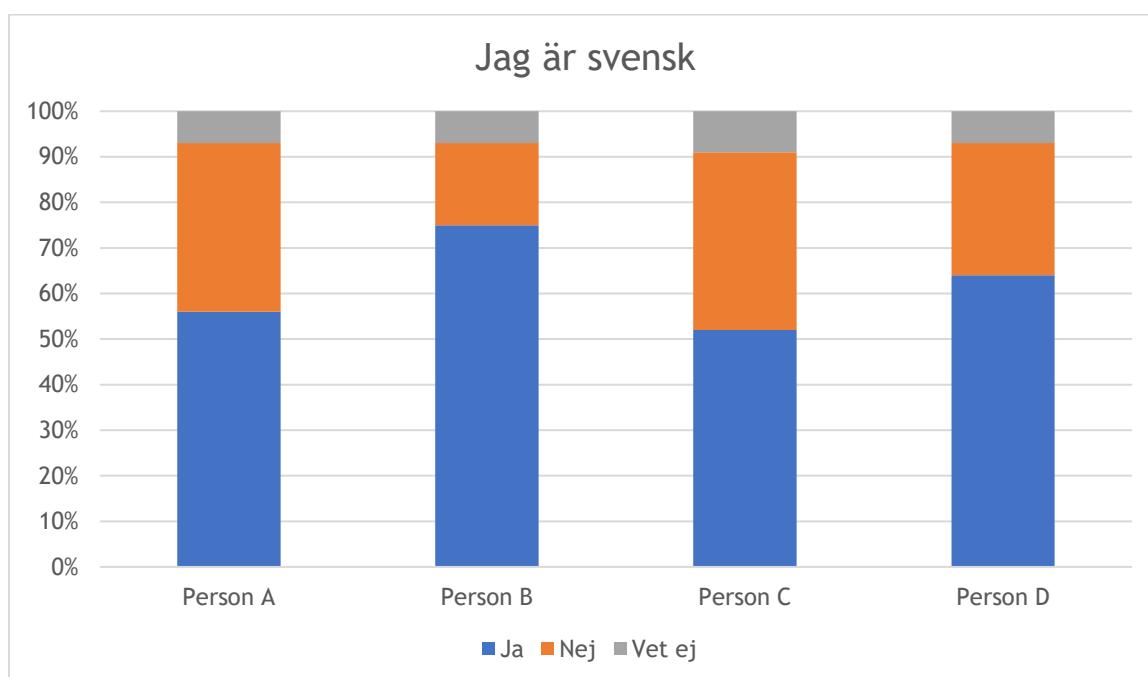

Diagram 7